

Kunnskapsdepartementet
Forskningsavdelingen
Pb. 8119 Dep.
0032 Oslo

Kopi til

Vår dato
20.10.2011

Vår referanse
2011-079

Saksbehandler
Kristine Amlund Hagen

Deres dato

Deres referanse
201102591

Høring – Fagerbergutvalgets utredning NOU 2011:6 *Et åpnere forskningssystem*

Det vises til høringsbrev av 30.05.11 vedrørende NOU 2011:6. Regionsenter for barn og unges psykiske helse, Helseregion Øst og Sør (RBUP Øst og Sør) vurderer det som meget positivt at samsvaret mellom offentlig ressursbruk og resultater blir gjenstand for utredning og diskusjon. Hvorvidt forskningsressurser blir utnyttet på en måte som gir høyest mulig uttelling er et svært viktig spørsmål i forskningspolitisk henseende, men også vanskelig å operasjonalisere.

Vi mener utredningen til utvalget for god måloppnåelse i offentlig finansiert forskning gir en god beskrivelse av dagens situasjon og at den peker på aktuelle svakheter ved det eksisterende systemet. Vi er generelt sett enige i utvalgets karakteristikk av hvordan et velfungerende forskningssystem bør se ut. Videre støtter vi de fleste av utvalgets forslag til hvordan man kan oppnå bedre ressursutnyttelse og økt kvalitet, inkludert det norske forskningsbarometeret, men ikke alle.

Vi er uenige i forslaget om at *'en større del av midlene til helseforskningen og utvalgte departementers direkte støtte til institutter kanaliseres til åpne nasjonale konkurransearenaer'*. Vår viktigste innvending er at forslaget ikke er forankret i en

eksplisitt og grundig nok diskusjon om hva slags forskning samfunnet trenger, og om hvilke finansieringsmekanismer som fungerer best overfor ulike typer forskning.

For å utvikle seg, trenger et samfunn ikke bare grunnforskning (som kan forbedre verden på sikt), men også målrettet, anvendt forskning som har som mål å forbedre på kort og mellomlang sikt. Slik forskning bør ideelt bygges inn som en del av den måten man driver virksomhet på, dvs. som noe man gjør i egen regi. Finansieringen av denne type forskning må være annerledes enn for grunnforskning. Samfunnet driver omfattende velferdstjenester der kunnskap (f.eks. om hvilke tiltak som virker best) er en avgjørende innsatsfaktor, både for å drive "best practice" nå og for stadig forbedre virksomheten. Det betyr at det er to spørsmål som det er meningsløst å konkurransenutsette, nemlig "hva vet vi fram til nå?" og "hvordan kan vi forbedre de tjenestene vi driver?". Begge spørsmål bør (helst) besvares med forskning (f.eks. meta-analyser og forsøksvirksomhet) og av forskere. Men på universitetene har det vært liten interesse for å prioritere slike spørsmål og retorikken i forskningsdebatten er langt mer preget av ønsket om mer penger til fri grunnforskning enn mer ressurser til anvendt, målstyrt forskning, selv om det også er påkrevet dersom vi skal forvalte og forbedre velferdssamfunnet på en rasjonell måte.

Følgelig er det vår vurdering at myndighetene må ha mulighet til å anmode om forskning på offentlige tjenester uten at hvert prosjekt skal legges ut på anbud eller bli gjenstand for konkurranse. Helsetjenester og andre tiltak som det offentlige står bak bør alltid være ledsaget av forskning, og det vil være sløsing av tid og ressurser hvis tjenesteforbedrende forskning skulle konkurreres om til en hver tid. Vi tror det i realiteten vil bety en tydelig nedprioritering av anvendt, tjenesteforbedrende forskning. Problemstillinger som har stor samfunnsmessig nytte vil ikke 'vinne frem' på store konkurransearenaer fordi forskningsspørsmålet ikke representerer frontlinjen på det gitte forskningsområdet. Videre vil en del problemstillinger kunne fremstå som særnorske og derfor ikke oppnå høyeste karakter i store konkurranser som legger vekt på universell relevans.

Offentlig støtte til institutter som utfører forskning samfunnet har prioritert (f.eks. å bidra til kvalitetsutvikling av en bestemt tjeneste) er tvert i mot en viktig finansieringsmekanisme som sikrer at et miljø kan bygge seg opp over tid og ha

løpende aktivitet innenfor rammen av et tydelig oppdrag. Samtidig er det selvsagt viktig at det stilles krav til forskningen som utføres og at institusjoner som mottar offentlig støtte måles mot kriterier for forskningskvalitet, produktivitet og annen måloppnåelse på lik linje med forskere i akademien.

Utvalget tar også sikte på å belyse spørsmålet om det er *'endringer som kan gjøres slik at den samfunnsmessige nytten øker [.....]?'* Vi mener at dette er et viktig spørsmål, men at utvalget ikke leverer tilfredsstillende svar på dette punktet. Utvalgets forslag er å nedsette et eget forskningsprogram på feltet. Man kunne kanskje ønsket at utvalget utførte nettopp denne oppgaven. Noen typer forskning vil ha som mål å føre til bedre offentlige tjenester, mer effektiv samhandling, holdningsendringer, eller forebygging av lidelser etc. Dette lar seg dårlig måle med antall publikasjoner, og fordi vi i dag ikke har gode måter å kvantifisere samfunnsmessige nytte på, blir det dertil viktigere at den forskningsfaglige kvaliteten og produktiviteten er ivaretatt hos institutter som mottar offentlige midler. Både kvalitet og produktivitet lar seg operasjonalisere, og en måte å gjøre det på er ved bruk av det foreslåtte forskningsbarometeret. Vi mener alle som mottar offentlige forskningsmidler må tåle å la seg måle, eksempelvis ved hjelp av et slikt instrument. Det er viktig både for å bevare legitimiteten hos gitte institutter, men også for å sikre at den best tilgjengelige kunnskap er fremstilt på best mulig måte.

Vennlig hilsen

Arild Bjørndal
direktør

Kristine Amlund Hagen
forskningssjef